

Rafko Valenčič

Sveti Hieronim mož s Krasa. Prispevek k ubikaciji Stridona, rojstnega kraja sv. Hieronima

Družina, Ljubljana, 2007., 216 str.

Rafko Valenčič, profesor emeritus Bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani, u Uvodu (str. 11, 12) svoje knjige obavještava čitatelje da si je davno postavio za zadaću pružiti doprinos istraživanju pitanja rodnog mjesta sv. Jeronima, jednoga od velikih crkvenih otaca kršćanskog Zapada (347.-420.), da bi konačno odlučio objaviti rezultate svoga rada. Prihvatio je tzv. liburnijsku hipotezu prema kojoj je Stridon bio na području Liburnije, zapadno od Kvarnerskog zaljeva, ali je još točnije odredio prostor na koji se odnosi ta hipoteza prijedlogom svoje "kraške" hipoteze prema kojoj je Stridon bio mjesto u slovenskom Krasu, na mjestu današnjeg gradića Pivke.

U prvom poglavlju svoje knjige "Životni put sv. Jeronima" (str. 13-25) Valenčič prikazuje Jeronimovo djetinjstvo u Stridonu, mladost u Rimu i Galiji, boravak u školi u Akvileji i Istoku, ponovni boravak u Rimu u službi pape Damasa te rad i smrt u Betlehemu. U drugom je poglavlju predstavio djelo sv. Jeronima, istaknuvši da je bio savjetnik pape Damasa, prevodilac i tumač Svetoga pisma, pisac poslanica, kroničar i povjesničar, polemičar, ali i pokornik i učitelj duhovnog života; nadahnuo je različite kulturne ustanove, a među njima i Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima. Njegovo je životno djelo postalo vrijedan polog europske kulture (str. 27-57).

Treće je poglavlje "Stridon - rodno mjesto sv. Jeronima" (str. 59-154) najopsežnije i u njemu je pisac vjerno predstavio različita mišljenja o ubikaciji Stridona. Naveo je pet hipoteza: istarsku, panonsku, dalmatinsku, liburnijsku i zaključio s "kraškom", tj. lociranjem Stridona u slovenski Kras. Odbacio je istarsku i panonsku hipotezu koju su osobito zastupali hrvatski glagoljaši i redovnici pavlini. Također nije prihvatio dalmatinsku hipotezu hrvatskog arheologa Frana Bulića, a zatim se priklonio liburnijskoj hipotezi hrvatskog arheologa Mate Suića, da bi na kraju točnije odredio prostor na kojem je mogao biti grad Stridon, na slovenski Kras; tu je petu hipotezu nazvao "kraškom". Njoj u prilog naveo je da je to bilo područje

brojnih i važnih utvrđenih naselja, a zatim je ukazao na štovanje sv. Jeronima i njemu posvećene brojne crkve na tom području.

Pisac ove knjige, premda prihvaća liburnijsku hipotezu Mate Suića o rodnom mjestu sv. Jeronima, ne smatra da su njegova istraživanja bez prigovora potvrdila tu hipotezu i zatim dopustila da je on točnije odredi nazvavši je "kraškom". Naprotiv, smatra da rasprava nije završena. Premda treba naglasiti da pisac poznaje i koristi hrvatsku literaturu o sv. Jeronimu, nužno je spomenuti da mu je promakla studija riječkog akademika Luje Margetića "Jeronimov *oppidum Stridonis*" (u: *Croatica christiana periodica*, 26(2002), br. 30, str. 1-9), koji misli da je Stridon mogao biti samo u onom dijelu Dalmacije koji je ležao uz tzv. Pannoniu secundu; to je područje bosanske Posavine. Margetić obrazlaže svoje mišljenje povijesno-pravnom prosudbom zapisa samoga sv. Jeronima da je njegovo rodno mjesto na granici Dalmacije i Panonije, ali također ne smatra da je pitanje ubikacije Stridona riješio zauvijek.

Koparski pomoćni biskup Jurij Bizjak u proslavu je Valenčičeve knjige sažeto ispisao njezinu namjenu i vrijednost nazvavši tu knjigu "uvjerljivom raspravom" o sv. Jeronimu kao "čovjeku s Krasa". Naglašava da knjiga ne zaključuje istraživanje o položaju Stridona, rodnog mjesta sv. Jeronima. Ona je vrijedna jer je prvo samostalno djelo" na slovenskom jeziku o tom pitanju. Biskup Bizjak također naglašava da je pisac knjige dugo vremena savjesno sabirao podatke da bi dao pregledan tekst knjige. K tome naglašava da je u određivanju smještaja Stridona uzeo u obzir ne samo ono što o tome govore povijesna vrela već i ono što su u posljednje vrijeme ponudila arheološka istraživanja (str. 9, 10). Valja k tome naglasiti da Valenčič u svojoj knjizi, koja je dobro opremljena fotografijama umjetničkih slika sv. Jeronima, pruža sustavan uvid u život i djelo sv. Jeronima i iscrpan popis literature kojom se služio. Treba također napomenuti da s osobitim poštovanjem iznosi spomenute hipoteze o rodnom mjestu sv. Jeronima i njima pridružuje vlastitu "krašku" hipotezu, opravdavajući je iscrpnim obrazloženjima. S poštovanjem valja prihvatiti Valenčičevu iskrenost kad priznaje svoju naklonost prema sv. Jeronimu i ne skriva radosno iznenađenje da su svetac i on djeca istog prostora.

F. E. Hoško